



ÖKOISKOLAI BESZÁMOLÓ (ÁLTALÁNOS TEVÉKENYSÉG)

2021/22. TANÉV

KMASZC Varga Márton Kertészeti és Földmérési Technikum és Kollégium

Intézményünk az ország egyik legrégebbi szakközépiskolája (1926 óta működik) jelenleg kertész és földmérő szakembereket képez. Olyan szakmát adunk diákjaink kezébe, ahol egyértelmű és elvárt az ökológikus szemléletű gondolkodás, a természet szeretete. Oktatóként éppen ezért törekszünk a környezettudatos gondolkodásmód és a fenntarthatóság elveinek beépítésére a mindennapjainkba.

Zöldfelületek fenntartóiként feladatunk, hogy észrevegyük, és megfelelően kezeljük a természeti értékeket; kertépítőként pedig az élő és élettelen / épített és természetes elemek harmóniájának megvalósítására törekszünk.

Intézményünket egy közel három hektáros iskolakert öleli körbe, amely bővelkedik természeti, kultúrtörténeti, építészeti értékekben, amelyekre nagyon büszkék vagyunk, diákjainkkal együtt féltőn óvjuk, és igyekszünk minél szélesebb körben bemutatni.

A környezettudatosságra nevelésünk átfogó célja, hogy elősegítsük tanulóink magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy később képesek legyenek a környezet megóvására, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását, a fenntartható fejlődést.

Az Öko-Munkacsoport ebben a tanévben augusztus végén, az első munkacsoport-értekezlettel kezdte meg a munkáját. Összegeztük az eddigi tapasztalatokat, meglátásokat az öko-tevékenységekkel kapcsolatban, és nagy lelkesedéssel, számos jó ötlet felvetésével indultunk neki a munkának.

Az előző tanévekhez hasonlóan folytattuk azokat a tevékenységeket és programokat, melyek a diákok körében népszerűek, valamint segítik a környezettudatos gondolkodásmód és a fenntarthatóság elveinek beépítését a mindennapjainkba. Továbbra is szeretnénk elérni, hogy közvetlen környezetünkben úgy a diákság, mint a tanárok számára a szűkebb környezet- és természetvédelem mellett rutinszerűvé váljon a hulladékok elkülönített gyűjtése, a környezettudatos életmód és fogyasztás, valamint az egészséges életmód kialakítása. Ennek elérése mindannyiunktól folyamatos példamutatást igényel.

Az iskola helyi tantervében és pedagógiai programjában meghatározó szerep jut a környezeti nevelésnek, a fenntarthatóság kérdéskörének. Az iskola dolgozói (vezetőség, tanári kar, technikai személyzet) tudatában van a fenntarthatóság kérdéskörének fontosságával, ezen szempontokat a mindennapi rutin munkában figyelembe veszi, érvényesíti.

Tevékenységeinkkel igyekszünk méltóak maradni és folyamatosan megerősíteni az iskola „Örökös Ökoiskola” címét (jogosultság: 2021. szeptember 1-től visszavonásig).

Az Ökoiskolai Munkacsoport Tagjai:

Antics Katalin – agrármérnök-tanár
Dr. Keszi-Harmath Dániel – magyar nyelv és irodalom szakos tanár
Dublinszki-Boda Brigitta – agrármérnök-tanár
Forrási Gabriella - üzemeltetési gondnok
Kovács István – földmérő üzem mérnök szakmai tanár
Molnár Gabriella – könyvtáros tanár
Rákosi Viktória – kertészmérnök szakmai tanár
Skola István - kertészmérnök szakmai tanár

Az iskola legfontosabb adottságai, értékei, amelyekre az „Ökoiskola” céljainak megvalósításában építhetünk:

- Intézményünk **szellemiségén** kívül legnagyobb értéket a közel egy évszázados, közel három hektár körüli **zöldfelület** képviseli.
- A kert kimagasló értéket képviselő **botanikai ritkaságai**, melyek a koruknál, méretüknél és ritkaságuknál fogva válnak különleges értékekké:
 - Magyarország, illetve Közép-Európa legidősebb szecsuáni mamutfenyője (*Metasequoia glyptostroboides*), mely a kihaltnak vélt faj első Európába bekerülő magtételéből származik;
 - Magyarország egyik legnagyobb, legidősebb és egyetlen földtől ágas himalájai selyemfenyője (*Pinus wallichiana*), melynek kora több, mint 100 év;
 - Magyarország egyik legnagyobb csüngő ágú japán akáca (*Sophora japonica 'Pendula'*), mely a 2008. Év Fája versenyen VIII. díjat nyert;
 - közel 150 taxont tartalmazó örökzöld gyűjtemény, benne idős cédrusokkal (*Cedrus sp.*), örökzöld magnóliával (*Magnolia grandiflora*), és a főváros egyik legmagasabb tengerparti mamutfenyőjével (*Sequoia sempervirens*);
 - közel 250 taxont tartalmazó lombhullató díszfa gyűjtemény, benne idős platánokkal (*Platanus acerifolia*), csüngő koronájú növényekkel (*Morus alba 'Pendula'*), díszcseresznyékkal (*Prunus serrulata*), tölgyekkel (*Quercus sp.*) és magyar kőrissel (*Fraxinus angustifolia ssp. pannonica*);
 - tematikus faj- és fajtagyűjtemények (többek között páfrányfenyő (*Ginkgo biloba*), hamisciprus (*Chamaecyparis sp.*), selyemmirtusz (*Lagerstroemia sp.*), lilaakác (*Wisteria sp.*) és babérmeggy (*Prunus laurocerasus*) gyűjtemény, összességükben mintegy 110 taxonnal);
 - közel 400 taxont tartalmazó évelő gyűjtemény (benne a közel 100 fajtát tartalmazó árnyékliliom (*Hosta sp.*) fajtagyűjteménnyel);
 - mediterrán és félsivatagi növénygyűjtemény megközelítően 50 taxonnal.
- A közel 100 éves, Magyarországon elsőként létesült, tehát legrégebbi **japánkert**, melynek nemzetközi elismertségét Japán diplomáciája és a nagykövetségük már többször is bizonyította. A kert és környéke egyben kelet-ázsiai növénygyűjtemény is, megközelítőleg 373 taxonnal.
- A sülyesztett kaktuszház, benne a megközelítőleg 300 taxont számláló **kaktusz és pozsgás-gyűjteménnyel**.
- A japánkert 1991 óta **botanikus kert**, tagja a Magyar Arborétumok és Botanikus Kertek Országos Szövetségének (MABOSZ).
- A kert a MME (Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület) által nyilvántartott, odúkkal, rovarhotelekkel felszerelt **madárbarát kert**.

Az iskola általános öko-tevékenységei az „Ökoiskola” kritériumrendszere szerint:

Általános elvárások (folyamatos tevékenység):

- Az iskola **mindennapi működése** során szem előtt tartja a környezettudatosság szempontjait. Pedagógusként törekszünk pl.: a hulladékok mennyiségének csökkentésére – a nyomtatási szükségletek mérséklésével és a digitális formátum előnyben részesítésével; rendezvényeinken a műanyag eszközök felhasználásának csökkentésével.
- Az **iskola közvetlen környezetének és udvarának gondozásában**, karbantartásában aktív szerepet vállalnak pedagógusaink és diákjaink egyaránt. Az iskola alapvető irányultsága miatt diákjainkkal szemben elvárás, hogy folyamatosan közvetlen kapcsolatban legyenek környezetükkel, megismerjék annak folyamatait – értsék, értékelni tudják, és ha kell, be tudjanak avatkozni. Az iskola kertje egyben tanulást szolgáló gyűjteményes kert, növényanyagát a diákok a tanulmányaik során részletesen megismerik.
- A kertben korábban kialakításra került „**Öko Kert**” kertrész, folyamatos fenntartása, üzemeltetése, fejlesztése.
- Az **iskolakertünket folyamatosan fejlesztjük**, és az aktuális oktatási és látogatói igényeknek megfelelően alakítjuk. A fejlesztések során nagy hangsúlyt fektetünk a közös gondolkodásra, tervezésre és megvalósításra, amelybe oktatóink és diákjaink is bekapcsolódnak.
- Az egyes osztályok az osztályfőnökök segítségével a saját közvetlen környezetüket, az **osztálytermeiket** is igyekeznek megfelelő igényességgel kialakítani - jellemzően természetes anyagok használatával; növények, illusztrációs anyagok elhelyezésével.
- A környezeti nevelésben, szemléletformálásban nagy segítséget kaphatunk a témában működő **civil szervezetektől**. E tekintetben a naprakész információk átvételével jól állunk, viszont a közvetlen kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás tekintetében előre kell lépünk (pl.: HUMUSZ, Levegő Munkacsoport, MME, WWF).

Kiemelt, konkrétan megvalósult feladat a 2021/22. tanévben:

Az iskola kertjében a szakmai gyakorlatok keretében a fenntartási munkálatok a szokásos rend szerint lezajlottak.

A kertünk legidősebb fája, a kb. 150 éves korai juharfa (*Acer platanoides*) a 2021-ben meghirdetett matuzsálemi fa programban (Wise trees) bekerült az európai adatállományba, a programajánló felületre: <https://wisetrees.eu/app/tree-details/9> . (Pályázó: Gódorné Hasenauer Zita)

Tanítás, tanulás (folyamatos tevékenység):

- Az iskola **pedagógiai programjában, helyi tantervében** kiemelten képviseli a fenntarthatóság pedagógiájának törekvéseit, ami által formálódik a tanulók természet és környezetszemlélete. Ezt a célt közvetetten szolgálják a különböző, alkalmazott pedagógiai módszerek és tanulószervezési formák, amelyek leginkább a gyakorlati foglalkozások és a tehetséggondozás keretei között kapnak teret.
- A **diákok** a saját életkoruknak és képességeiknek megfelelően aktívan, a pedagógusokkal partneri viszonyban **vesznek részt** bizonyos oktatási, szemléletformáló tevékenységek megszervezésében, megvalósításában. Bekapcsolódnak az iskola beiskolázást segítő, az iskolát népszerűsítő programokba, illetve az összes olyan rendezvénybe, ahol külsős látogatókat várunk az iskolában, iskolakertben, ahol maguk is tükröznek, és átadják az iskola által képviselt környezettudatos szemléletet.

- Az **iskolán kívüli tevékenységek**, szakmai gyakorlatok keretén belül szintén lehetőség adódik a környezettudatos szemlélet formálására. Folyamatosan vettek, vesznek részt diákjaink szakmai gyakorlaton – kertész-szakmai partnereken túl – például: az ELTE Fűvészkertben, a gödi Huzella kertben, a Budai Arborétumban, a Fővárosi Állat- és Növénykertben, ahol a fenntartási feladatok elvégzése mellett lehetőség nyílt a különleges növényállomány, a génmegőrzési feladatok, különleges szaporítási eljárások megismerésére.
- Az iskola Ökoiskola és Madárbarát kert címéhez kapcsolódó ismereteket már a hagyományosan megszervezésre kerülő gólyatábor keretében is igyekszünk átadni a leendő tanulóinknak. Tematikus kvíz feladatokon keresztül, illetve, ha lehetőségünk van rá, szakmai kirándulás megszervezésével.

Kiemelt, konkrétan megvalósult feladat a 2021/22. tanévben:

Szakmai gyakorlatok keretében,

- egy újonnan kialakított szakmai együttműködés keretében diákjaink koros fák (kerékpárút menti ligetes növényállomány) és véderdősáv telepítésében vettek részt Csömör településen;
- részt vettünk az Uzsoki Kórház kertjének megújításában és fenntartásában;
- részt vettünk a gödi Huzella kert újrainyitását megelőző fenntartási munkáiban.

Tanulóink nagy része meglátogatta az „Egy a Természettel” Vadászati és Természeti Világkiállítást (2021. szeptember 25. – október 14.)

Személyi feltételek, belső kapcsolatok:

- Általánosságban elmondható, hogy az iskola valamennyi dolgozója **példát mutat** a diákoknak a környezetbarát szemlélet, az egészséges életvitel és a fenntarthatóság szempontjait figyelembe véve.
- Az iskolában működő Öko-Munkacsoport segíti az iskolai környezeti nevelési tevékenységeket.
- A diákokat szervezeten is bevonjuk a környezeti nevelési feladatok végrehajtásába.
- A DÖK-ben is helyet kap egy diák ökoiskolai referens.
- A diákokon keresztül igyekszünk a szülőket, a családokat is elérni és megszólítani.

Tanításon kívüli tevékenységek:

- Az osztályfőnökök az **osztálykirándulások szervezése, tervezése** kapcsán jellemzően olyan helyszíneket választanak, ahol lehetőség nyílik a környező táj, élővilág megismerésére.
- **Honlapunkon** hírt adunk rendezvényeinkről, tevékenységeinkről, és azokról a szépségekről, amelyek éppen aktuálisan megtekinthetőek kertünkben.
- Rendszeresen üzemeltetjük a Varga Márton Ökoiskola **Facebook** oldalt, ahol aktuális, ökoiskolai témához kapcsolódó híreket osztunk meg.

Kiemelt, konkrétan megvalósult feladat a 2021/22. tanévben:

Az osztálykirándulások helyszíneit tekintve idén is elsőbbséget élveztek a jelentős természeti értékkel bíró területek (Velencei-tó – kenutúra; Börzsöny – kirándulás, Balaton - kirándulás).

Az elmúlt időszakban világossá vált, ahhoz, hogy azokat az értékeket, amikkel rendelkezünk és bemutatásra érdemesek, környezeti nevelésre, szemléletformálásra alkalmasak, az iskolai közösségen kívüli körhöz is el tudjuk juttatni, minél több felületen meg kell jelennünk. Számunkra

mindenképpen nagy előrelépést jelentett, hogy a közösségi oldalakon (Facebook, Instagram, honlap, médiamegjelenések) sokkal aktívabbá váltunk. A továbbiakban is törekszünk arra, hogy friss, aktuális információkat osszunk meg, amiben sokat fog jelenteni, hogy várhatóan honlapunk is hamarosan megújul.

Ez az Örökös Ökoiskola cím elnyeréséhez kiemelkedően fontos feladathoz vált, amiben Molnár Gabriella kolléganő segítségével nélkülözhetetlen volt.

Társadalmi kapcsolatok:

- Az iskola számára jelentős előnyt jelent az a gazdag és értékes környezet, ami körül veszi. A Japán-kert számos **látogatót** vonz, akik szervezett formában is felkeresik intézményünket, segítve a társadalmi kapcsolatok alakulását.
- Fontosnak tartjuk, hogy kapcsolatban állunk olyan **szervezetekkel, programokkal** mint pl.: Plant for the Planet, Bisel Projekt akiknek tevékenységéhez csatlakozva erősíthetjük a diákjaink környezettudatos szemléletét és magunk is szemléletformálók lehetünk.
- Kapcsolatban állunk más **oktatási intézményekkel** (egyetemmel, általános iskolával és óvodával), **kutatóintézetekkel** akikkel a szakmai munkán keresztül közvetetten vagy közvetlenül, közösen tudjuk megvalósítani az ökoiskola céljait.

Kiemelt, konkrétan megvalósult feladat a 2021/22. tanévben:

A környezettudatosság, az ökotudatos szemléletformálás és a növények iránti tiszteletteljes gondolkodásmód kialakítása szempontjából is meghatározóak azok az alkalmak, amikor látogatóink kertész kollégák által vezetett séták keretében ismerkednek a kertünkkel.

Erre alkalmat adnak:

- egyénileg szervezett, vezetett séták (legtöbbször iskolás, munkahelyi és nyugdíjas csoportok, illetve magánszemélyek) (szervezte: Forrási Gabriella; vezették: kertész szaktanárok)
- „Nyitott Kapuk” rendezvények (szerdénként; vezette: Cifer Attila, Kaszab László)
- Kulturális Örökség Napjai (vezették: kertész szaktanárok)
- Japán kerti Nap (vezették: kertész szaktanárok)
- Múzeumok Éjszakája (vezették: kertész szaktanárok)

Iskolánk idén csatlakozott a nemzetközi, kertlátogatásról szóló „Légy ott a kertben” / „Rendez-vous auc jardins” kezdeményezéshez, melynek keretén belül június 3-4-én magyar és angol nyelvű szakvezetést tartottunk.

Részt vettünk a „Szakma Sztár” Fesztiválon (április 25-26.), ahol iskolánk és a szakma népszerűsítése érdekében az érdeklődő diákokkal egy nagyon hasznos természetvédelmi eszközt, az ún. „rovarhotelt” készítettük el.

A BISEL projekt megvalósítását a saját eredményeink megosztásával is segítettük.

A MATE Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézettel meglévő kapcsolatunkat erősítettük azzal, hogy diákjaink ősszel szakmai gyakorlaton vettek részt a Budai Arborétumban, illetve az egyetemi kollégák segítik a Vakok kertjének új formai kialakítását (tervezési feladatok).

Fizikai környezet (folyamatos):

- **Iskolaépületeink környékén** a növényzet változatos és gondozott. Az iskola profiljának megfelelően a diákok rendszeresen vesznek részt kertfenntartási, -kezelési, -építési munkákban. Szakmai tapasztalataikkal képesek a saját, otthoni környezetüket is „zöldebbé” tenni. A **keletkező zöld hulladék** egy (kis) részét komposztáljuk, más (jelentős) részét a Főkert Komposzt Telepére szállítatjuk. (A keletkező nagy mennyiségű zöld hulladék komposztálására helyben sajnos nagyobb távlatban sem lesz lehetőség a hely szűke miatt.) A helyben maradó komposzt feldolgozását, kezelését a diákjaink a tanulmányaik során megismerik.
- Az **iskolakert fejlesztése** folyamatos.
- **Iskolakönyvtárunk** folyamatosan bővíti a fenntarthatósággal kapcsolatos információhordozókat, amelyek a diákok számára a nyitvatartási időben szabadon hozzáférhetők.

Kiemelt, konkrétan megvalósult feladat a 2021/22. tanévben:

Az iskola kertje folyamatosan, az aktuális igényeknek és lehetőségeknek a megfelelően fejlődik, új elemekkel gazdagodik:

- új elemként elkészült a tavaly kialakításra került rózsakert járőfelületeinek burkolata, és több objektum is kihelyezésre került (rózsalugas, terméskő bútorok, (kilátó)szék);
- új elem a kertben a „gyepbemutató” és a hozzá csatlakozó gyeppadok és növénykiültetés;
- a kollégium előtti részen elkezdtük egy „virágos rét” / „méhlegelő” kialakítását;
- folyamatosan fejlődik és lassan érezhetővé, láthatóvá válik a tavaly eltelepített labirintus.

Az iskola működtetése (folyamatos):

- Az iskolában a bejárat mellett kihelyezett **szelektív hulladékgyűjtő edényekkel** biztosítjuk az iskolai keletkezett szemét szelektálását, csökkentését (műanyag-, papír-, vegyes- illetve elemgyűjtő-edény). Az egyes osztályokban a hulladékok szelektálása viszont továbbra is kevésbé szervezett formában zajlik, lényegében az osztályfőnökök személyes hozzáállására alapozott. A pedagógusok az egyes tanári helyiségekben szintén egyénileg oldják meg hulladékok szelektív gyűjtését. Az iskolai takarító személyzet is tevékenyen kapcsolódik be a folyamatba, és az elvártak szerint szelektíven gyűjti/üríti a hulladékot.
- A működés során törekszünk az iskolai **hulladék csökkentésére**, a **környezettudatos fogyasztói szokások** kialakítására. Ennek tükrében például a téli időszakban, amikor a hideg időszakban végzett munkavégzés miatt a diákokat meleg itallal látjuk el, akkor elmosható edényzetet használunk.
- Az iskolakert kiemelt értékeinek védelme érdekében a téli síkosságmentesítés során környezetbarát anyagokat, eljárásokat használunk.
- Általánosságban törekszünk a **környezetkímélő eszközök, tisztítószerek használatára**.

Kiemelt, konkrétan megvalósult feladat a 2021/22. tanévben:

Az iskolában új szelektív hulladékgyűjtő edények kerültek kihelyezésre a folyosókra – tájékoztató feliratokkal együtt.

Az iskolai büfében – kérésünkre – olcsóbban vásárolhatott italt, aki saját poharat vitt magával.